

orgánů a tím odstraniti překážky útěku. K opačné námitce, že ona doba (prý asi jen 5 minut) byla příliš krátkou k pojetí takového dalekosáhlého úmyslu, dospívá stížnost nesprávným názorem o podstatě zlého úmyslu. Názor ten jest zřejmým z vývodů stížnosti, zejména z věty, že obžalovaný byl pravděpodobně v takovém duševním rozpoložení, které veskrze vylučovalo klidnou mysl a rozvahu a tím i vražedný úmysl, dále z věty, že znalci měli se vysloviti o tom, zda u obžalovaného bylo lze předpokládati vražedný úmysl, či zda šlo o afekt, takový úmysl vylučující, a posléze z citace spisu Dra Wulffena »Psychologie des Verbrechers« v stati jednající o vraždě. Stížnost přehlíží, že se tato stať spisu Wulffenova vztahuje k zákoníku pro říši Německou, který trestá jako vraždu úmyslné usmrcení člověka jen tehdy, bylo-li usmrcení provedeno s rozvahou (§ 211), kdežto v úmyslném usmrcení člověka, nebylo-li provedeno s rozvahou, shledává toliko zabití (§ 212). Dle čs. trestního zákona je však usmrcení člověka, vzešla-li smrt z činu, předsevzatého v úmyslu, usmrtiti toho neb jiného člověka, vždy vraždou. A zlý úmysl, tedy při zločinu vraždy úmysl usmrtiti připočítá se podle §u 1 tr. zák., bylo-li zlo, jehož úmyslné působení je dotčeným ustanovením trestního zákona stíháno, předmětem myšlenek (úvah) a rozhodnutí pachatelových buď již před tím, než se čin předsevzal, nebo teprve při tom, když se čin předsebral. Rozhodným jest jen a stačí, chtěl-li pachatel zlo (smrt jiného člověka) způsobiti a jednal-li právě za tím účelem, by je způsobil. S hlediska čs. trestního zákona nezáleží proto na tom, rozhodl-li se pachatel k uskutečnění zla, t. j. oné změny ve vnějším životě, již si z té neb z oné příčiny přeje (smrt jiné osoby), při klidné myslí a po zralé úvaze či bez takové klidné a zralé rozvahy byť i v okamžitém vzplanutí pudů, nebo, jak to stížnost nazývá, v revoltě instinktů. Že duše pachatelova při poslednější z uvedených dvou eventualit jest neklidnou, jsouc zmítána šlehy strachu, zlosti, vášně neb jiných afektů, t. j. že pachatel jednal v prudkém hnutí mysli, vzniklém z obyčejného citu lidského, které ho strhlo k zločinu, není samo o sobě než polehčující okolností při výměře trestu (§ 46 d) tr. zák.). Zlý úmysl a trestnost jest afektem vyloučen jen, dosáhl-li afekt stupně pomatení smyslů, v němž si pachatel nebyl vědom svého činu. (§ 2 písm. c) tr. zák.). Takového stupně afektu průvodní návrh neuplatňoval. Směřoval podle svého znění a podle vývodů stížnosti toliko ke zjišťování, že stěžovatel nejednal s klidnou myslí a po zralé rozvaze, popřel tedy toliko přitěžující okolnost §u 43 tr. zák. a byl proto beze všeho významu pro rozhodování o vině stěžovatelově, tak že ani příznivý pro stěžovatele výsledek průvodu nemohl na výrok porotců a konečné rozhodnutí účinkovati ve směru, stěžovateli příznivém.

Čís. 2021.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.)

»Popuzováním« (§ 14 čís. 2—4 zákona) jest působení na jiné, podle pachatelova úmyslu směřující a zároveň objektivně způsobilé k tomu, by v nich vzbuzeno bylo jisté rozhodnutí neb aspoň vyvolán jistý duševní stav, hovící cíli pachatelem sledovanému; nevyžaduje se výroku ve formě rozkazovací ani přímé výzvy.

»Vybízení« (§ 15 čís. 1, 4 zákona) značí projev, jímž pachatel hledí u někoho p ř í m o vzbuditi rozhodnutí, porušiti zákon ve směru v něm uvedeném. Nespadá sem, nýbrž pod nedokonané svádění (§§y 5, 9, 239 tr. zák.) podněcování (vybízení) konkrétně určitých osob k spáchání určitého trestného činu, neb k páchání trestného činu, určeného aspoň dle svého druhu.

Při »popuzování« působí pachatel spíše na cit, při »vybízení« přímo na rozum.

Popuzování ve smyslu Šu 14 čís. 2 zákona výrokem: »český pse, každého českého psa patří zabít«.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Zm II 73/25.)

Nej v y š š í s o u d jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 3. ledna 1925, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost napadá rozsudek pouze, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 2 zákona na ochranu republiky, a dovolávajíc se jediného důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., namítá, že nalézací soud neprávem spatřuje ve slovech obžalovaného, zjištěných rozsudkem: »Český pse, každého českého psa patří zabít!«, skutkovou podstatu onoho přečinu, která dle názoru zmateční stížnosti předpokládá výrok, jenž musí býti řízen bezprostředně na třetí osoby tak, že, aby založil onu skutkovou podstatu, byl by prý musil zníti: »Zabte české psy!« nebo podobně a býti řízen přímo na svědky příběhu. Zmateční stížnosti přisvědčiti nelze. Především jest nejen zjištění doslovu závadného výroku, nýbrž vlastně i určení smyslu, přikládaného mu pachatelem, stejně pak i vymezení jeho obsahu, tendence i cíle, jím sledovaného, zjištěním po výtce skutkovým (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Nežádka druží se tu arci k momentům rázu skutkového též momenty povahy právní a nelze v případech toho druhu vyloučiti možnost, že se při výkladu výroku v rozsudku sběhl omyl právní, který pak ovšem mohl míti v zápětí, že rozsudkem, zbudovaným na takovémto právně pochybeném výkladě, byl porušen zákon nebo ho bylo použito nesprávně (§ 281 čís. 9 a) tr. ř.). V rozhodovacích důvodech napadeného rozsudku není sice vůbec nastíněno, na základě kterých právních úvah shledal nalézací soud ve výroku obžalovaného popuzování ve smyslu Šu 14 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Než tento nedostatek nezavdává příčiny k důvodným pochybnostem, že nalézací soud otázku, o níž jde, posoudil po stránce právní mylně, zejména v onom směru, v němž napadá rozsudek zmateční stížnost.

Zmateční stížnost je především na omylu, majíc za to, že zákonnému pojmu »popuzování« odpovídá pouze výrok, oděný ve formu rozkazovací (»Zabte české psy!«) nebo jinou podobnou formu, odpovídající pojmu přímé výzvy. Jeť »popuzování« jedním z oněch vzájemně souznačných neb aspoň svým smyslem a dosahem úzce navzájem spřízněných výrazů obecné mluvy, přejatých do řady skutkových podstat jak všeobecného zákona trestního, tak některých trestních zákonů vedlejších, zej-

ména i do zákona na ochranu republiky, jimiž se označuje působení na jiné, směřující dle úmyslu jednatelova (pachatelova) a zároveň objektivně způsobilé k tomu, by v nich vzbuzeno bylo jisté rozhodnutí neb aspoň byl vyvolán jistý duševní stav, hovící cíli, sledovanému tím, kdo takto na jiné působí. Zákon na ochranu republiky používá z nich ve svých §§ech 14 a 15 výrazů »pobuřuje« (§ 14 čís. 1), »popuzuje« (§ 14 čís. 2—4), »vybízí« (§ 15 čís. 1, 4) a »podněcuje« (§ 15 čís. 2, 3 a 5). Nehledíc k pojmu »vybízení«, značícímu projev, jímž pachatel, hledě u někoho přímo vzbuditi rozhodnutí, porušiti zákon právě ve směru, v něm uvedeném (§ 15 čís. 1, 4), působí přímo na rozum, jest všem oněm ostatním pojmům, »pobuřování, podněcování a popuzování«, společným, že pachatel snaží se působiti ne tak na rozum, jako spíše na cit, hledě zejména podnítiti vášen (Milota: Zákon na ochranu republiky, strana 62 a 57). Byť pak namnoze nebylo lze vyhraniti zcela přesně rozdíl mezi těmito sobě navzájem velmi blízkými pojmy, tvoří, pokud jde o intensitu projevu, dle svého, ač ovšem jen nesnadno postihnuteleho ducha jistou stupnici, v níž »pobuřování« značí působení nejintenzivnější, »popuzování« působení nejméně intenzivní. (Tak i důvodová zpráva, tisk 4021 k Šu 14). Označuje-li tudíž zákon na ochranu republiky trestné činnosti, zakládající skutkové podstaty Šu 14 čís. 2—4, vesměs oním méně intenzivním pojmem »popuzování«, používá-li na-proti tomu k označení trestných činností podle Šu 15 kromě pojmu »vybízení« ve shora nastíněném smyslu přímého působení (na rozum) jinak onoho intenzivnějšího pojmu »podněcování«, děje se tak zajisté vědomě a úmyslně. Zřejmě spolupůsobil při tomto rozlišování zřetel na podstatný rozdíl mezi oběma skupinami skutkových podstat, jevíci se v tom, že prvá z nich zařaděna je do Šu 14, nesoucího společný nadpis »Rušení obecného míru«, kdežto druhá skupina tvoří obsah Šu 15, opatřeného nadpisem »Výzva k neplnění zákonných povinností nebo k trestným činům«. Přinášíť činnost, odpovídající pojmu »Rušení obecného míru«, již sama s sebou ráz jisté všeobecnosti, neurčitosti, kdežto pojem »výzvy« předpokládá svým smyslem a zejména srovnáním s povšechnějším pojmem »popuzování« jistý vyšší stupeň určitosti a bezprostřednosti působení. Také směr a cíl tohoto působení je v Šu 15 vytčen daleko určitěji, než v Šu 14. Kdežto § 14 mluví pod čís. 2—4 o popuzování k násilnostem nebo jiným činům nepřátelským, pokud se týče k zášti, tedy o působení ke vzbuzení jistého rozhodnutí nebo k vyvolání duševního stavu, rázu do značné míry všeobecného, vyjadřuje se § 15 mnohem určitěji, prohlašuje za trestné pouze vybízení, podněcování k rozhodnutím, tamže přesně vymezeným, pod čís. 3 dokonce zcela konkrétně, poukazem na určitá trestní ustanovení. Uváží-li se, že ani pro obor Šu 15 nesmí tato určitost a bezprostřednost působení dosáhnouti takového stupně, by konkrétně určité osoby byly podněcovány nebo vybízeny ke spáchání určitého činu trestného nebo k páchání trestného činu, určeného aspoň dle svého druhu, jelikož by pak šlo buď o návod neb o nedokonalé svádění ve smyslu §§ů 5, 9, 239 tr. zák. (Milota: Zákon na ochranu republiky, strana 64), jeví se tím méně oprávněným požadavek zmateční stížnosti, by ve formě rozkazovací nebo jinou formu přímé výzvy oděn byl ten který výrok, má-li býti podřaděn pojmu »popuzování« vůbec a skutkové pod-

statè přečinu podle Šu 14 čís. 2 zákona na ochranu republiky zvlášť; dlužno naopak říci, že by podobná výzva, řízená ve smyslu onoho dalšího požadavku zmateční stížnosti přímo na určité osoby (svědky příběhu) přicházela, zůstala-li ovšem bez výsledku, v úvahu jako nedokonané svádění ke zločinu vraždy (§ 9 tr. zák.).

Nesluší dále přehlížeti, že trestní ustanovení Šu 14 čís. 2 zákona na ochranu republiky nastoupilo na místo předpisu Šu 302 tr. zák., zrušeného Šem 41 čís. 2 zákona, nadepsaného jako »Popuzování k nevraživostem«. Přes to, že v doslovu onoho Šu je trestná činnost vyznačena výrazy »vybízí, podněcuje nebo svéstí hledí«, tudíž pojmy přesnějšími, než je pojem »popuzování«, dostávalo se jim v nauce i v praxi důsledně a bezvýjimečně výkladu, že (na rozdíl od návodu) odpovídá jim působení rázu neurčitého jak co do vnitřního smyslu a tendence, tak co do osob, na něž působeno. Správnosti právního názoru tu rozvinutého nasvědčuje konečně i to, že skutky, uvedené v Šu 14 zákona na ochranu republiky pod čís. 2—4 a spočívající vesměs v »popuzování«, stávají se podle těchto zákonných předpisů trestnými výhradně jen tehdy, byly-li předsevzaty veřejně. Při výkladu, jehož se pojmu »veřejnosti« dostává pro obor zákona na ochranu republiky pod čís. 2 Šu 39 tohoto zákona, jde vesměs o případy, v nichž slovný projev je prohlášen vůči takovému počtu lidí, v němž individualita jednotlivcova zaniká vůbec a uniká zejména postřehu pachatelovu tak, že i s tohoto hlediska jeví se nemístným požadavek zmateční stížnosti, by projev řízen byl přímo a bezprostředně na posluchače, dokonce, jak tomu vzhledem na daný případ nasvědčuje její zmínka o svědcích příběhu, na osoby individuálně určené. Bylo proto zmateční stížnost jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Čís. 2022.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Skutková podstata Šu 11 odstavec první zákona nevyžaduje skutečného postřehnutí projevu dvěma neb více osobami; stačí po stránce objektivní pouhá možnost tohoto postřehnutí a ve směru subjektivním vědomí pachatelovo, že jeho skutek může býti postřehnut ještě jinou osobou (osobami), než onou, k jejíž vědomosti se měl podle jeho přímého úmyslu dostat.

(Rozh. ze dne 17. června 1925, Zm II 149/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 5. března 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem podle Šu 11 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje výslovně jediný důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. a i věcně nepoukazují její vývody k žádnému z ostatních důvodů zmatečnosti. Obzvláště nelze v jejich poukazech na různé výsledky hlavního přeličení shledati důvodné výtky neúplnosti soudního výroku ve smyslu Šu 281 čís. 5 tr. ř. Neboť stížnost nepopírá, že rozhodovací důvody rozsudku prvé stolice přihlížejí ke všem těmto výsledkům hlavního přeličení, zkoumá toliko, jaký význam